

Teresa Andrzejewska, Sylwia Gwardys-Szczęsna

Pedagogika szkoły wyższej wobec tradycji i współczesności
Jubileuszowy XX Zjazd Naukowy
Ogólnopolskiego Seminarium
Pedagogiki Szkoły Wyższej
Międzyzdroje, 30–31.05.2011

Pedagogika Szkoły Wyższej nr 1, 145-149

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Teresa Andrzejewska
Sylwia Gwardys-Szczęsna

Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Szczeciński

**Pedagogika szkoły wyższej
wobec tradycji i współczesności
Jubileuszowy XX Zjazd Naukowy
Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej
Międzyzdroje, 30–31.05.2011**

Kolejny już, XX Zjazd Naukowy organizowany w ramach działalności Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej jak zwykle odbywał się w Międzyzdrojach. Jego gospodarzem była Katedra Teorii Wychowania Uniwersytetu Szczecińskiego, kierowana przez dr hab. Annę Murawską, prof. US. W skład Komitetu Naukowego Zjazdu weszli samodzielni pracownicy Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego: prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak, dr hab. Włodzimierz Krysiak, prof. US, dr hab. Elżbieta Perzycka, prof. US, dr hab. Tomasz Zimny oraz dr Janina Świrko-Pilipczuk. Funkcję sekretarza pełniła dr Ilona Kość. Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego objął zjazd patronatem honorowym, a wydatnej pomocy w organizacji udzieliły władze Wydziału Humanistycznego i Instytutu Pedagogiki.

W zjeździe uczestniczyli nauczyciele akademicki reprezentujący uczelnie różnych typów: państwowe i prywatne, humanistyczne, techniczne, wojskowe, uniwersytety i wyższe szkoły zawodowe. Wśród nich były osoby, które od wielu lat uczestniczą w zjazdach, i takie, które po raz pierwszy dołączyły do grona uczestników.

Uroczystego otwarcia zjazdu dokonał prof. dr hab. Edward Włodarczyk, prorektor Uniwersytetu Szczecińskiego do spraw kształcenia. Słowa powitania skierowały do uczestników również dziekan Wydziału Humanistycznego – dr hab. Barbara Kromolicka, prof. US, i dyrektor In-

stytutu Pedagogiki – dr hab. Teresa Żółkowska, prof. US. Głos zabrał także przedstawiciel lokalnych władz Jędrzej Wijas, przewodniczący komisji kultury i członek komisji edukacji Rady Miasta Szczecin. Wszyscy mówcy podkreślali znaczenie debat dotyczących edukacji akademickiej i pedagogiki szkoły wyższej, jak również zaakcentowali rangę dorobku naukowego Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej.

Z uwagi na jubileuszowy charakter zjazdu, Anna Murawska przypomniała pokrótce działalność Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej¹. Wspomniała sylwetki prof. dr. hab. Kazimierza Jaskota – pierwszego organizatora i kierownika naukowego seminarium, oraz dr. hab. Andrzeja Sowińskiego, prof. US, który kontynuował jego prace. Następnie dokonała wprowadzenia do obrad plenarnych, a ponieważ temat zjazdu został sformułowany bardzo szeroko, zostały nakreślone najważniejsze kierunki debat. Anna Murawska zwróciła uwagę na współczesne zjawiska kulturowe, społeczne i ekonomiczne, takie jak między innymi globalizacja, demokratyzacja, urynkowienie i umasowienie kształcenia, które wymuszają namysł nad akademicką tradycją i konieczność jej redefiniowania, a przed pedagogiką szkoły wyższej stawiają nowe, następujące pytania:

- o sposoby i zasady gromadzenia i udostępniania wiedzy wobec nasilających się procesów jej banalizowania, spłykania i upraszczania dla zaspokojenia ambicji „człowieka masowego” tłumnie zajmującego miejsca po obu stronach akademickiej katedry;
- o wolność badań naukowych wobec coraz powszechniejszego poddawania efektów pracy naukowej mierzeniu i liczeniu przy jednoczesnym niedostatku krytyki naukowej;
- o autonomię kształcenia akademickiego wobec tyranii zapotrzebowania rynku oraz konsumpcjonizmu odnoszącego się również do wiedzy i wykształcenia;
- o różnorodność teoretyczną, metodologiczną i dydaktyczną wobec dominacji mód co do tematów i podejść metodologicznych oraz wobec wymogów unifikacji i standaryzacji kształcenia;

¹ Por. A. Murawska, *Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej jako praktykowanie troski o jakość edukacji akademickiej*, „Rocznik Pedagogiczny” 2009, nr 32, s. 107–112.

- o wspólnotę akademicką wobec konkurencyjności i rywalizacji oraz zastępowania wartości, wokół których tworzy się wspólnota – grą interesów.

Pierwszą sesję zjazdu otwierało wystąpienie prof. dr. hab. Mieczysława Malewskiego z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu: *Edukacja akademicka w pułapce pozornego egalitaryzmu*. Mówca postawił wiele ważnych pytań: *Czy w dzisiejszych czasach każdy powinien ukończyć studia wyższe? Czym jest dyplom ukończenia studiów wyższych? Jakie daje możliwości? Czym jest egalitaryzm w edukacji akademickiej?* W tej części obrad wysłuchano również referatu prof. dr hab. Teresy Bauman z Uniwersytetu Gdańskiego: *Wiedza dydaktyczna nauczycieli akademickich jako symptom autarkii*. Zaprezentowane wyniki badań prowadzone wśród nauczycieli akademickich wywołały wiele refleksji dotyczących wiedzy, a raczej – niewiedzy – nauczycieli w zakresie dydaktyki. Ponadto ujawniły brak potrzeb zmian w tym zakresie. To cenny głos w debacie na temat jakości akademickiego kształcenia.

Podczas drugiej sesji obrad plenarnych wystąpienia wygłosili: prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak z Uniwersytetu Szczecińskiego: *Student w ramie. O warunkach reformowania kształcenia akademickiego*, i dr Janina Świrko-Pilipczuk, również z Uniwersytetu Szczecińskiego: *Świadomość koncepcji kształcenia pedagogicznego w projektowaniu i realizacji zmian tego kształcenia*. Profesor Maria Czerepaniak-Walczak odniosła się do aktualnej reformy kształcenia akademickiego. Pokazała tkwiące w niej szanse i zagrożenia. Postawiła też kilka ważnych pytań dotyczących realizacji Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (treść, równowaga między ich elementami, a także między masowością i jakością kształcenia oraz między paradygmatami ekonomicznym i humanistycznym). Doktor Janina Świrko-Pilipczuk podjęła próbę odpowiedzi na pytanie: w jakim stopniu i zakresie projektowanie i realizowanie zmian w kształceniu pedagogicznym wyznaczone jest świadomością koncepcji tego kształcenia, ich teoretycznych, interdyscyplinarnych podstaw, zasadniczych cech i warunków realizacji oraz możliwych rezultatów w wymiarze zarówno jednostkowym, jak i społecznym? Odpowiedź budowała, uwzględniając istotę, funkcje i treść świadomości dotyczącej koncepcji kształcenia pedagogów i nauczycieli oraz jej dzisiejsze neoliberalne uwarunkowania.

Plenarną część obrad zakończyła ożywiona dyskusja, świadcząca o randze i aktualności podejmowanych kwestii.

W godzinach popołudniowych kontynuowano obrady w dwóch grupach problemowych:

1. *Społeczność akademicka – między wspólnotą, walką o władzę i grą interesów.*
2. *Kształcenie akademickie wobec sprzeczności wymagań i oczekiwań.*

Obradami w sekcji pierwszej kierowały dr hab. Elżbieta Perzycka, prof. US, i dr Ilona Kość, natomiast obradami sekcji drugiej kierowali dr hab. Wiesław Andrukowicz, prof. US, oraz dr Janina Świrko-Pilipczuk.

Podczas spotkań panelowych wygłoszono referaty o zróżnicowanej tematyce i znaczeniu praktycznym. Prezentowano wnioski z przeprowadzonych badań, a także konkretne rozwiązania organizacyjne i metodyczne. W pierwszej grupie problemowej głos zabierali: mgr Ryszard Grupiński (*Pedagogika w warunkach zaniku więzi społecznych*), dr Wiktor Sawczuk (*Nauczyciele akademicy – między wspólnotą a grą interesów*), dr Włodzimierz Olszewski (*Co może zrobić mała szkoła wyższa na rzecz rozwoju społeczności lokalnych?*), dr Krzysztof Zdziarski (*Pojęcie i relacje władzy w interakcjach w szkole wyższej*), dr Anna Krajewska (*Współdziałanie osób w procesie kształcenia na kierunku pedagogika w ocenie nauczycieli i studentów – wstępne wyniki badań*), dr Janusz Ślusarski (*Współczesna uczelnia w przestrzeni wartości określonej na podstawie koncepcji idei uniwersytetu Jerzego Brzezińskiego – studium empiryczne*), dr Ilona Kość (*Wizerunek polskiego szkolnictwa wyższego kreowany w mediach*).

W drugiej grupie problemowej debatę prowadzono wokół następujących zagadnień: dr Sabina L. Zalewska (*Tutoring i coaching akademicki jako nowy sposób podniesienia jakości uniwersyteckiego kształcenia*), dr Barbara Klasińska (*Obraz umiejętności warsztatowych studentów pedagogiki*), dr Henryk Kowalczyk (*Aktywne sposoby przekazywania wiedzy jako przeciwdziałanie jej banalizowaniu*), dr Artur Stachura (*Pożądane własności procesu ewaluacji kształcenia akademickiego*), mgr inż. Henryk Prus (*Organizacja procesu dydaktycznego w szkole wyższej. Techniczne aspekty planowania zajęć na kierunku pedagogika*), mgr Joanna Surlejewska-Cieślik (*Kształcenie nauczycieli na rozdrożu – między tradycją a wyzwaniem rynku pracy*), dr Elżbieta Kołodziejewska (*Kształce-*

nie akademickie a rynek pracy – refleksje z badań losów absolwentów), dr Andrzej Marciniuk (*Kształcenie pilotów w wojskowej szkole lotniczej dawniej i dziś*), gen. bryg. pil. inż. Ryszard Hać (*Symulatory lotnicze jako urządzenia służące w procesie szkolenia i doskonalenia umiejętności pilotów*).

Zjazdowi, w pierwszym dniu, towarzyszyła prezentacja publikacji naukowych Wydawnictwa Uniwersytetu Szczecińskiego. Wieczorem odbyła się uroczysta kolacja, która była okazją do kontynuowania dotychczasowych i zawarcia nowych kontaktów naukowych oraz dalszych rozmów.

Drugiego dnia kontynuowano obrady plenarne w dwóch kolejnych sesjach. Profesor Ewa Bilińska-Suchanek z Akademii Pomorskiej w Słupsku mówiąc na temat *Integracja środowiska akademickiego. Zysk symboliczny versus rytualizacja pozoru*, zwróciła uwagę na potrzebę i zyski płynące z integracji środowiska akademickiego. Podkreśliła także związane z integracją niebezpieczeństwa. Profesor Kazimierz Wenta z Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie przedstawił genezę i rozwój pedeutologii z perspektywy dorobku Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej. Profesor Jadwiga Suchmiel z Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie mówiąc o tradycji kształtowania wzorców osobowych na Uniwersytecie Warszawskim w latach 1819–1829, podkreśliła konieczność upowszechniania wartościowych wzorców osobowych w kształceniu akademickim. Wskazywanie naukowców o szczególnych cechach osobowych sprzyja bowiem kształtowaniu pożądanych cech osobowości przyszłych pracowników nauki. Badaczka nawiązała do tradycji wykładów prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim na temat osób zasłużonych i mężów stanu. Część referatową zakończyło wystąpienie dr. hab. Tomasza Zimnego z Uniwersytetu Szczecińskiego.

Obrady zjazdu zakończyła prof. Anna Murawska. Podziękowała za wygłoszone wystąpienia i duże zaangażowanie w prowadzone dyskusje. Zachęciła też do współpracy w ramach wydawanego półrocznika „Pedagogika Szkoły Wyższej”, który – choć nawiązuje do wydawanych dotychczas cyklicznie publikacji pod tym samym tytułem, to jednak w zamyśle Redakcji ma mieć nowy charakter i formułę.